

Posudek oponenta diplomové práce

Ústav sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové

Autor(ka) závěrečné práce: Beata Hopová

Název závěrečné práce: Modely zneužívání sociálních dávek

Na úvod vysvětlující informace: Přestože je na titulní straně závěrečné práce uvedeno jméno oponenta - Mgr. David Pospíšil, závěrečnou práci oponuji jako interní akademický pracovník Ústavu sociální práce FF UHK. Původně uvedený oponent je externím spolupracovníkem ÚSP FF UHK, toho času vysoce postaveným úředníkem Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Pro nenadálé pracovní záležitosti oponentský posudek nemohl zpracovat.

Hodnocení formulace hlavního cíle práce:

A **B** C D E F

Odůvodnění: Autorka volí téma, které je velmi zajímavé a hodné zřetele, obzvláště v éře rostoucího tlaku na racionalitu opatření sociální politiky v duchu neoliberální tržní efektivnosti. Samotný cíl práce je ve snaze nalézt modely zneužívání dávek na třech vybraných okruzích dávek. Cíl je formulován zřetelně a jasně, byť je i přes snahu o rozložení do dílčích cílů stále dosti široký a tudíž obtížně naplnitelný.

Hodnocení struktury práce:

A B C D E F

Odůvodnění: Z hlediska výstavby textu (formální náležitosti práce), nepostrádám žádnou část považovanou za nezbytnou součást závěrečné práce a definovanou vnitřními předpisy UHK.

Hodnocení teoretické části práce:

A B C **D** E F

Odůvodnění: Teoretická část je převážně popisného charakteru. To v úvodních pasážích nemusí být nutně na škodu (definice základních pojmů, se kterými je v oblasti sociálního zabezpečení nakládáno). Nicméně v dalších pasážích textu by bylo vhodnější zařadit i text více polemicky orientovaný, úvahověji pojatý. Samotná „definice“ pojmu „zneužívání dávek“ pro potřeby této závěrečné práce se mi jeví relativně poddimenzovaná (kap. 1.6). Již v úvodu práce autorka naznačuje v jedné větě, že „...každý si pod tímto slovem představí něco jiného...“. Ve zmíněné kapitole 1.6 je sice uvedena řada vlastních úvah (podpořených citacemi zdrojů), což oceňuji. Nicméně úroveň diplomové práce by odpovídalo více strukturované pojetí (např. jak se staví k zneužívání dávek právní diskurs, obecný

diskurs sociální práce, resp. mediální diskurs). Nakonec ale podstatné uvedeno je, a tedy, že pro potřeby tohoto textu (konceptualizace „zneužívání“) vychází autorka z práce Lánského (2012).

Celkově teoretická část práce odpovídá svým pojetím spíše bakalářskému stupni studia a nenaplnuje zcela očekávání a nároky, kladené na diplomové závěrečné práce.

Hodnocení metodické části práce:

A **B** C D E F

Odůvodnění: Volbu kvalitativní výzkumné strategie považuji za vhodnou. Jednak doplní jinak publikované kvantitativní údaje, a též „přitáhne“ pozornost blíže ke zkušenostem pracovníků z oblasti sociální práce (část respondentů/informantů), což je pro obhajobu práce v rámci oboru „Sociální práce“ vhodné. Z tabulky na str. 44 – 46 je zřetelné, jako kroky autorka provádí. Autorka neopomíná ani výčet etických rizik, která ji napadají v průběhu realizace výzkumné práce. Naopak postrádám bližší popis informantů a jejich charakteristik (v interpretační části textu se již pracuje s kódovými označeními, např. I4, I5).

Hodnocení zpracování výsledků výzkumu:

A B C **D** E F

Odůvodnění: První část nazvanou „přehledová studie“ je svým pojetím možné chápat též jako součást teoretické části práce, tedy práce s podklady. Nicméně pasáž na str. 57 (DC 2 – Identifikace modelů zneužívání dávek je již vlastním závěrem autorky). Část komentářů autorky je psán expresivním jazykem, který v této podobě, dle mého názoru, do závěrečné práce nepatří (s. 66 – „Tento případ je pro mě opravdu nepochopitelný a nevím, co na to napsat, asi by si měl udělat každý svou představu, o tom, jak funguje dávkový systém v České republice.“).

Samotná interpretační část, plynoucí z provedených rozhovorů, je poměrně rozsahově krátká a obsahově nevytěžená.

Na řadě míst se interpretace jeví tak, že optikou pracovníků ÚP se nejedná o a priori záměr „zneužít“ systém např. uváděním mylných informací, ale spíše o snahu získat ze systému maximum možného („s. 69 – „ber všechno, dokud dávají“). To následně vede ke kritice nastavení systému, který některé skupiny osob může zvýhodnit na úkor jiných rodin.

Hodnocení naplnění cílů a zpracování závěrů práce:

A B **C** D E F

Odůvodnění: Viz předchozí komentáře k cílům práce – vzhledem k velké šíři záběru je obtížnější jejich naplnění. Přesto lze ocenit, že autorka neodbývá od zvolené osy výkladu a cíle tedy lze považovat za naplněné.

Hodnocení formální stránky práce:

A B **C** D E F

Odůvodnění: Bez podstatných připomínek, občasné překlady, gramatické prohřešky, drobné typografické prohřešky.

Hodnocení přínosu práce pro praxi sociální práce či sociální politiky:

A B C D E F

Odůvodnění: Bezprostřední využití např. pro úpravu systému dávek najít asi nelze. Nicméně jako bezprostřední apel na etické otázky čerpání dávek systému je závěrečná práce vhodným čtením i pro praktiky v oboru.

Další připomínky: Nejsou.

Otázky k obhajobě:

- Jak se autorka staví v obecném pohledu k vlastním zjištěním? Mají se stát podnětem pro úpravu systému? Má jít o úpravu směrem k zpřísnění definice nároků na přiznání dávek? Nebo má jít spíše o apel na etiku nakládání s dávkami směřující směrem k širší populaci ČR?

Celkové zhodnocení práce:

A B C D E F

Odůvodnění: Práce splňuje nároky kladené na závěrečné práce. Bližší komentáře v jednotlivých pasážích textu.

V Hradci Králové dne 20. 8. 2019

PhDr. Martin Smutek, Ph.D.

podpis oponenta